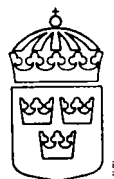

Regeringens proposition

1990/91:114

om vissa tillsynsfrågor enligt vattenlagen

Prop.
1990/91:114

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 21 februari 1991.

På regeringens vägnar

Odd Engström

Laila Freivalds

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas vissa frågor om länsstyrelsernas tillsyn enligt vattenlagen. I syfte att göra tillsynen i fråga om vattenanvändning för bl. a. jordbruksändamål effektivare föreslås att en länsstyrelse skall kunna bestämma att ett vitesföreläggande enligt 21 kap. 3 § vattenlagen skall gälla, även om det överklagas. Vidare föreslås att den som har överträtt ett vitesföreläggande inte får dömas till straff för en gärning som omfattas av föreläggandet.

De nya reglerna avses träda i kraft den 1 juni 1991.

Förslag till

Lag om ändring i vattenlagen (1983:291)

Härigenom föreskrivs att 21 kap. 3 § vattenlagen (1983:291) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.

3 §

Om någon har begått en gärning som avses i 1 § första stycket 1 – 3 eller 5, får länsstyrelsen vid vite förelägga honom att vidta rättelse. Sådant föreläggande får också meddelas om någon inte har iakttagit vad som gäller enligt 19 kap. 1 § första stycket.

Om tillståndet till ett vattenföretag har förfallit enligt 15 kap. 2 §, får länsstyrelsen vid vite förelägga tillståndshavaren att riva ut en med stöd av tillståndet uppförd vattenanläggning som kan skada allmänna eller enskilda intressen.

Länsstyrelsen får bestämma att ett föreläggande enligt första eller andra stycket skall gälla, även om det överklagas.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande får inte dömas till straff enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1991.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 21 februari 1991

Närvarande: statsråden Engström, ordförande, Hjelm-Wallén, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Lööw, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Freivalds

Proposition om vissa tillsynsfrågor enligt vattenlagen (1983:291)

1 Inledning

Gällande vattenlag, som trädde i kraft den 1 januari 1984, är tillämplig på vattenföretag och vattenanläggningar. Den innehåller också regler om skydd för vattenförsörjningen. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt vattenlagen och får utfärda vitesförelägganden mot den som bryter mot lagens bestämmelser.

I en skrivelse till regeringen har länsstyrelserna i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län mot bakgrund av de erfarenheter som gjordes i fråga om vattenförsörjningen sommaren 1989 föreslagit att möjligheterna att ingripa med vitesförelägganden enligt vattenlagen utökas och att lagen ses över också i vissa andra hänseenden.

Med anledning av innehållet i skrivelsen upprättades inom justitiedepartementet i juli 1990 en promemoria om vissa bevattningsfrågor. I promemorian föreslås att systemet med vitesförelägganden enligt vattenlagen görs mera effektivt genom att ett sådant föreläggande i flera fall än för närvarande skall kunna gälla, även om det överklagas.

Promemorian har remissbehandlats. Yttranden har avgetts av Svea hovrätt (vattenöverdomstolen), Växjö tingsrätt (vattendomstolen), lantbruksstyrelsen, kammarkollegiet, länsstyrelserna i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län, fiskeristyrelsen, Lantbrukarnas riksförbund, Svenska kommunförbundet och Sveriges advokatsamfund.

Länsstyrelsernas skrivelse, justitiedepartementets promemoria och de avgivna remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr 89 – 2975).

2.1 Gällande rätt

Vattenlagen är tillämplig på vattenföretag och vattenanläggningar. I lagen finns också bestämmelser om skydd för vattenförsörjningen. Med *vattenföretag* avses bl. a. byggnadsåtgärder i vattenområden och åtgärder för att leda bort yt- eller grundvatten. *Vattenanläggning* är en anläggning som har tillkommit genom ett vattenföretag. Med *vattentäkt* avses i lagen bortledning av yt- eller grundvatten för vattenförsörjning, värmeutvinning eller bevattning.

Ett vattenföretag får i princip inte utföras utan tillstånd (4 kap. 1 § vattenlagen). Från denna huvudregel finns vissa praktiskt betydelsefulla undantag. Sålunda fordras inte tillstånd för vattentäkt för en en- eller tvåfamiljsfastighets eller jordbruksfastighets husbehovsförbrukning (4 kap. 1 a § vattenlagen). Till en jordbruksfastighets husbehovsförbrukning av vatten räknas dock inte jordbruksbevattning (prop. 1981/82:130 s. 431). Vidare krävs det inte tillstånd för vattenföretag som uppenbart inte skadar allmänna eller enskilda intressen (4 kap. 2 § vattenlagen).

Frågor om tillstånd till vattenföretag, som inte avser avvattning av mark, prövas av vattendomstolen eller, i fråga om större vattenföretag, av regeringen. Ett lagakraftvunnet tillstånd gäller i princip för all framtid. Under vissa i 15 kap. vattenlagen angivna förutsättningar kan emellertid ett tillstånd förenas med nya eller ändrade villkor eller helt upphöra att gälla. Bl. a. kan villkoren för ett tillstånd omprövas för att tillgodose allmänna intressen. Ansökan om sådan omprövning görs av kammarkollegiet som är den myndighet som bevakar allmänna intressen i vattenmål. När det gäller ett tillstånd till vattentäkt får ansökan om omprövning göras även av den som driver eller vill driva en vattentäkt som är beroende av samma vattentillgång.

Tillsyn över vattenföretag och vattenanläggningar utövas av länsstyrelsen enligt bestämmelserna i 18 kap. vattenlagen. Om någon utför ett vattenföretag utan att ha erforderligt tillstånd till det, får länsstyrelsen vid vite förelägga honom att vidta rättelse (21 kap. 3 § vattenlagen). Han kan också enligt 21 kap. 1 § vattenlagen dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Bestämmelser som direkt tar sikte på skyddet för vattenförsörjningen finns i 19 kap. vattenlagen. Enligt en allmän aktsamhetsregel i 19 kap. 1 § är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller utföra sådana åtgärder som kan skada en yt- eller grundvattentillgång som utnyttjas eller kan komma att utnyttjas för vattentäkt skyldiga att vidta de anordningar, åta de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan. På samma sätt som då någon bedriver ett vattenföretag utan erforderligt tillstånd har länsstyrelsen möjlighet att ingripa med vitesföreläggande mot den som inte iakttar den allmänna aktsamhetsregeln.

I 2 kap. 9 § vattenlagen finns en särskild regel för fall av allvarlig vattenbrist som orsakas av torka eller någon annan jämförlig omständig-

het. I ett sådant fall är den som utövar ett vattenföretag eller råder över en vattentillgång skyldig att avstå det vatten som är oundgängligen nödvändigt för den allmänna vattenförsörjningen eller för något annat allmänt behov. Länsstyrelsen får vid vite förelägga företagaren eller rådighetshavaren att iaktta sin skyldighet. Härvid får länsstyrelsen förordna att beslutet skall gälla även om det överklagas.

2.2 Allmänt om reformbehovet

Som jag inledningsvis anført har länsstyrelserna i sju sydliga län i en gemensam skrivelse gjort gällande att det mot bakgrund av de erfarenheter som gjordes under den extremt torra sommaren 1989 finns anledning att se över bestämmelserna i vattenlagen angående bevattning. Enligt skrivelsen har ett stort antal av de uttag för jordbruksbevattning, bevattning av golfbanor och liknande som finns i främst södra Sverige aldrig varit föremål för tillståndsprövning, trots att flertalet av bevattningsuttagen är tillståndspliktiga enligt vattenlagen. En enklare prövning än den som för närvarande sker vid vattendomstolen förordas därför. Enligt skrivelsen skulle detta kunna åstadkommas, om tillståndsprövningen av vattenföretag förs över till den nya samordnade länsförvaltningen. Det föreslås vidare att tillstånd som gäller bevattning skall vara tidsbegränsade till tio år samt att reglerna om omprövning av tillstånd skall ses över.

I skrivelsen kritiserar också de regler som gäller för tillsynen enligt vattenlagen. Länsstyrelserna anser att bestämmelsen om vitesföreläggande i 21 kap. 3 § vattenlagen bör kompletteras så att länsstyrelsen får förordna att ett föreläggande skall gälla, även om det överklagas. Det bör också enligt deras mening utredas om länsstyrelsen kan ges befogenhet att vid allvarlig vattenbrist utfärda generella föreskrifter vid vite som gäller med omedelbar verkan för envar.

I den promemoria som har upprättats inom justitiedepartementet med anledning av länsstyrelsernas skrivelse har föreslagits att bestämmelsen om vitesföreläggande i 21 kap. 3 § vattenlagen kompletteras så att länsstyrelsen får förordna att föreläggandet gäller, även om det överklagas. Enligt promemorian saknas det anledning att i övrigt se över vattenlagen på det sätt som förordas i skrivelsen.

Många remissinstanser har godtagit de slutsatser som promemorian innehåller. Endast de berörda länsstyrelserna i sydlänen samt kommunförbundet har menat att vattenlagen bör ses över i enlighet med länsstyrelsernas skrivelse.

För egen del vill jag framhålla att det självfallet är mycket viktigt att tillsynen och sanktionerna verkligen fungerar så att de materiella reglerna i vattenlagen får det genomslag i praktiken som har avsetts. Jag är emellertid inte övertygad om att de missförhållanden som enligt länsstyrelsernas skrivelse föreligger i främsta rummet beror på brister i regelsystemet eller organisationen av tillsynsväsendet. Jag kan redan här förutskicka att jag delar den uppfattning som har kommit till uttryck i promemorian att det nu inte finns anledning att se över vattenlagens system för tillståndsprövning. Till den frågan skall jag återkomma närmare i avsnitt 2.3.

Däremot finns det anledning att ändra vattenlagens regel om vitesföreläggande på det sätt som föreslås i promemorian. Till den frågan och andra spörsmål beträffande sanktionssystemet återkommer jag i avsnitt 2.4.

2.3 Tillstånd till vattenföretag och omprövning av sådana tillstånd

Min bedömning: Frågor om tillstånd till bevattningsföretag bör alltså avgöras av vattendomsstolarna. Även i övrigt bör de nuvarande bestämmelserna om prövning av vattenföretag behållas.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med min.

Remissinstanserna: Svea hovrätt (vattenöverdomstolen), Växjö tingsrätt (vattendomsstolen), kammarkollegiet, lantbruksstyrelsen, Lantbrukarnas riksförbund och Advokatsamfundet delar promemorians bedömning att bestämmelserna om prövning av vattenföretag inte bör ändras. Länsstyrelserna samt Svenska kommunförbundet ställer sig däremot i huvudsak positiva till de förslag som framförts i länsstyrelsernas skrivelse bl. a. om att tillståndsprövningen i fråga om bevattningsföretag skall flyttas över till länsstyrelserna.

Skälen för min bedömning: När vattenlagen infördes diskuterades ingående hur prövningssystemet borde utformas (se prop. 1981/82:130 s. 68 ff och JoU 1982/83:30 s. 37 ff). Diskussionen gällde bl. a. huruvida frågor om tillstånd till andra vattenföretag än markavvattningsföretag skulle avgöras i administrativ ordning eller om vattendomsstolarna liksom tidigare skulle vara prövningsorgan beträffande såväl tillstånds- som ersättningsfrågor. Den ordning som slutligen genomfördes innebär att prövningen fortfarande är en uppgift för vattendomsstolarna. Frågan om en övergång till ett administrativt prövningssystem borde emellertid, enligt vad riksdagen uttalade i lagstiftningsärendet, göras till föremål för ytterligare överväganden av regeringen.

Då spörsmålet om ordningen för prövning av tillståndsfrågor enligt vattenlagen nu åter har aktualiserats vill jag för min del framhålla följande. Det är självfallet angeläget att tillståndsbestämmelserna i vattenlagen efterlevs. Jag ser därför med oro på uppgiften i länsstyrelsernas skrivelse att ett betydande antal tillståndspliktiga uttag för främst jordbruksbevattning över huvud taget inte varit föremål för någon tillståndsprövning. Enligt vad som sägs i skrivelsen beror detta bl. a. på att den prövning som görs vid vattendomsstolarna upplevs som kostsam och byråkratisk.

Jag är väl medveten om att de kostnader som uppkommer i samband med tillståndsprövningen av bevattningsföretag i många fall uppgår till avsevärda belopp. Som exempel kan jag nämna att den genomsnittliga kostnaden för enbart den geohydrologiska utredningen i grundvattentäktmål för bevattning på Kristianstadsslättan år 1990 uppgick till 40 000–45 000 kr. Det måste emellertid framhållas att de kostnader som uppkommer i samband med tillståndsprövningen till övervägande del hänför sig just till

arbetet med den utredning som utgör det erforderliga underlaget för prövningen. oavsett vilken myndighet som skall göra denna. Kostnaderna för själva domstolsförfarandet torde som regel vara jämförelsevis obetydliga. Vad som kommit fram vid remissbehandlingen tyder inte på att prövningen vid vattendomstolen medför onödiga kostnader för sökanden eller att förfarandet vid domstolen skulle vara särskilt omständligt eller byråkratiskt. Tvärtom har flera remissinstanser redovisat en rakt motsatt uppfattning. Så har t. ex. vattendomstolen vid Växjö tingsrätt understrukt att den försöker hålla utredningskostnaderna på en rimlig nivå och från fall till fall bedömer vilken omfattning utredningen bör ha med hänsyn till behovet av främst motstående intressen.

Mot bakgrund av det nu anförda finns det inte anledning att tro att, om tillståndsprövningen av bevattningsföretag fördes över till länsstyrelserna, prövningsförfarandet skulle bli billigare och mindre byråkratiskt och att benägenheten därigenom skulle öka att ansöka om tillstånd för sådana företag. Enligt min mening måste problemet med de icke tillståndsprövade bevattningsföretagen i stället i första hand lösas genom åtgärder på tillsynssidan. Till dessa frågor skall jag återkomma i nästa avsnitt.

Enligt min mening saknas det alltså från den nu angivna utgångspunkten anledning att överväga en övergång till ett administrativt prövningsförfarande. Mot bakgrund av den diskussion som fördes när vattenlagen infördes synes sådana överväganden för övrigt knappast böra begränsas till just bevattningsföretagen. En eventuell översyn av prövningssystemet skulle alltså behöva ha en vidare inriktning och förutsätta ett omfattande utredningsarbete. Med hänsyn till vad jag nyss har anfört anser jag emellertid att det inte finns anledning att nu ta initiativ till någon sådan utredning.

Även den i länsstyrelsernas skrivelse aktualiserade frågan om en tidsbegränsning av tillstånd till bevattning har behandlats vid tillkomsten av vattenlagen. Möjligheten för tillståndsmyndigheten att mot sökandens vilja tidsbegränsa sådana tillstånd avvisades då. I den mån en omfördelning av vattnet behövde ske borde detta i stället göras enligt bestämmelserna om omprövning eller inom ramen för reglerna om bevattningssamfälligheter (se prop. 1981/82:130 s. 107 f.). Enligt min mening finns det inte anledning att nu göra någon annan bedömning av frågan om tidsbegränsning av tillstånd till bevattning. Några särskilda regler om tidsbegränsning av tillstånd bör alltså inte föras in i lagen.

Som jag tidigare anfört har kammärkollegiet i uppgift att bevaka allmänna intressen i vattenmål. Vidare har kommunen rätt att föra talan i vissa vattenmål för att tillgodose allmänna intressen inom orten. Andra myndigheter har däremot inte rätt att på någon av dessa grunder föra en självständig talan i vattenmål. Det anförda behöver naturligtvis inte hindra att länsstyrelsen ändå bevakar allmänna intressen, om än inte med ställning som part. Av remissvaren framgår att en sådan bevakning från länsstyrelsernas sida regelmässigt sker i mål och förrättningar. Det finns därför inte något behov av att ändra de nuvarande bestämmelserna så att länsstyrelsen får möjlighet att begära omprövning till förmån för allmänna intressen. Gällande ordning på området bör alltså bestå.

Jag vill i detta sammanhang slutligen nämna att de problem med bl. a.

inträngning av saltvatten i grundvattnet som beror på för stora vattenuttag och felaktigt lokaliserade brunnar har uppmärksamats i den till riksdagen nyligen överlämnade propositionen om en god livsmiljö (se prop. 1990/91:90, s. 63). Som förutskickas i den propositionen kommer regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppgift att undersöka hur rätten till rent grundvatten skall kunna säkras bl.a. genom lagregler om vattenuttag ur enskilda brunnar.

2.4 Sanktionssystemet

Mitt förslag: Länsstyrelsen skall ha möjlighet att i ett beslut om vitesföreläggande enligt 21 kap. 3 § vattenlagen förordna att beslutet skall gälla, även om det överklagas. Paragrafen kompletteras med en bestämmelse som innebär att den som har överträtt ett vitesföreläggande inte får dömas till straff för en gärning som omfattas av föreläggandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med mitt utom så till vida att det inte föreslås någon regel om förhållandet mellan straff och vite.

Remissinstanserna: Det stora flertalet remissinstanser biträder uppfattningen att länsstyrelserna bör få den av mig föreslagna utvidgade möjligheten att ingripa mot den som bryter mot bestämmelserna i vattenlagen. Advokatsamfundet har dock motsatt uppfattning och framhåller att det intill dess saken har prövats i domstol kan råda mycket delade meningar om huruvida det har begåtts något brott mot bestämmelserna i vattenlagen. Lantbrukarnas riksförbund anser att den utvidgade möjligheten till ingripande bör begränsas till fall då ett vattenföretag bedrivs utan erforderligt tillstånd.

Skälen för mitt förslag: Att ett vitesföreläggande enligt 21 kap. 3 § vattenlagen gäller först när föreläggandet har vunnit laga kraft innebär att länsstyrelsen för närvarande inte har någon möjlighet att med omedelbar verkan ingripa mot den som bryter mot tillståndsplikten i 4 kap. 1 § vattenlagen. Något rationellt skäl för denna ordning torde inte finnas. I sammanhanget kan också nämnas att ett beslut om vitesföreläggande som meddelas med stöd av 2 kap. 9 § vattenlagen enligt uttryckligt stadgande kan förenas med föreskrift att beslutet skall gälla, även om det överklagas.

Det är enligt min mening viktigt att vitesinstitutet är ett effektivt instrument för länsstyrelserna vid fullgörandet av deras tillsynsuppgift enligt vattenlagen. Jag anser därför att 21 kap. 3 § vattenlagen bör kompletteras så att länsstyrelsen får förordna att ett vitesföreläggande skall gälla även om det överklagas. Det synes inte erforderligt att i lagtexten närmare ange när ett sådant förordnande bör meddelas. Det ligger i sakens natur att ett förordnande av denna interimistiska karaktär bör meddelas, endast om företagets skadeverkningar är av någon betydelse.

Frågan är då om möjligheten för länsstyrelsen att förordna att ett vitesföreläggande skall gälla, även om det överklagas bör gälla bara i sådana fall

då länsstyrelsen ingriper med ett sådant föreläggande mot någon som bryter mot tillståndsplikten i 4 kap. 1 § vattenlagen eller om det också kan finnas andra fall som bör omfattas. I 21 kap. 3 § vattenlagen finns regler som ger länsstyrelsen rätt att utfärda vitesförelägganden också i andra fall än vid brott mot tillståndsplikten. Det gäller bl. a. i fall då någon åsidosätter vattenlagens föreskrifter om skyldighet att underhålla och driva vattenföretag så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen. Länsstyrelsen har vidare rätt att utfärda vitesföreläggande mot den som bryter mot föreskrifter som meddelats i samband med förordnanden om vattenskyddsområden. Vitesföreläggande får också meddelas, om någon inte följer vad som gäller enligt den allmänna aktsamhetsregeln till skydd för vattenförsörjningen som finns i 19 kap. 1 § vattenlagen. Enligt min mening finns det skäl att göra länsstyrelsens tillsyn effektivare även på dessa områden. Samtliga fall av vitesföreläggande enligt 21 kap. 3 § vattenlagen bör alltså omfattas av den nya möjligheten.

Ett vitesföreläggande som meddelats av länsstyrelsen enligt 21 kap. 3 § vattenlagen får överklagas hos kammarrätten som då kan besluta att föreläggandet inte skall gälla omedelbart (se 22 kap. 6 § vattenlagen och 28 § förvaltningsprocesslagen, 1971:291). Om beslutet om vitesföreläggande vinner laga kraft men föreläggandet inte leder till rättelse hos den felande, kan länsstyrelsen ansöka hos länsrätten att vitet skall dömas ut (se 6 § lagen, 1985:206, om viten).

I sammanhanget kan det också finnas anledning att nämna att det i fall som avses i 21 kap. 3 § vattenlagen finns ytterligare en möjlighet att åstadkomma rättelse. Vattendomstolen får i sådana fall meddela handräckning (se 21 kap. 4 § vattenlagen). I fråga om sådan handräckning finns för närvarande bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:847). Riksdagen har beslutat att handräckningslagen skall upphävas och ersättas av en ny lag om betalningsföreläggande och handräckning (prop. 1989/90:85, JuU31, rskr. 311). Den nya lagen, som kommer att medföra behov av följdändringar i bl. a. vattenlagen, träder i kraft den dag regeringen bestämmer. I en nyligen överlämnad lagrådsremiss om följdlagstiftning med anledning av den summariska processen, m. m. har regeringen uttalat att avsikten är att reformen skall träda i kraft den 1 januari 1992.

I ett par remissyttranden har tagits upp frågan hur bestämmelserna om vitesföreläggande i 21 kap. 3 § vattenlagen förhåller sig till straffbestämmelserna i 21 kap. 1 § vattenlagen. Liksom i andra sammanhang där det kan uppkomma en kollision mellan straff och vite bör det i lagrummet anges att, om ett vitesföreläggande har överträtts, det inte får dömas till ansvar för gärning som omfattas av föreläggandet (se t. ex. 45 § andra stycket miljöskyddslagen [1969:387], 37 § konkurrenslagen [1982:729] och 11 § fjärde stycket lagen [1990:409] om skydd för företagshemligheter).

Slutligen vill jag något beröra de önskemål som har framförts i länsstyrelsernas skrivelse om att länsstyrelserna skall ges befogenhet att vid allvarlig vattenbrist utfärda generella föreskrifter vid vite som gäller med omedelbar verkan mot envar.

Förslaget i denna del synes ta sikte på främst sådana situationer som

avses i 2 kap. 9 § vattenlagen. Som jag inledningsvis redogjort för innebär den bestämmelsen att den som utövar ett vattenföretag eller råder över en vattentillgång kan bli skyldig att vid allvarlig vattenbrist avstå vatten till förmån för ett allmänt intresse. Bestämmelsen torde ha betydelse huvudsakligen för sådana vattenföretag vilkas tillåtlighet redan har prövats och som därvid har godkänts med eller utan särskilda begränsningar eller villkor. Den som inte har tillstånd får ju utföra ett vattenföretag, endast om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom företagets inverkan på vattenförhållandena (4 kap. 2 § vattenlagen).

Regler om generella viten är mycket ovanliga i svensk rätt. Om man skulle införa sådana regler i vattenlagen, skulle den sanktionen kunna användas mot bevattningsföretag som drivs trots att det tillstånd som behövs inte finns, dvs. i sådana fall då bestämmelserna om straffansvar kan bli tillämpliga. Av principiella skäl synes det emellertid olämpligt med en ordning som innebär att generellt vite skall kunna utdömas för en gärning som är belagd med straff. Mot en ordning med generella viten talar också att förelägganden om generella viten normalt inte delges den som berörs. En sådan ordning skulle sannolikt inte vara särskilt effektiv. Den skulle också innebära risker från rättssäkerhetssynpunkt. Särskilt beträffande den som har tillstånd till ett vattenföretag måste det krävas att han delges eventuella förelägganden rörande företaget (jfr 2 kap. 9 § tredje stycket vattenlagen).

På grund av det anförda är jag inte beredd att förorda att det skall tas in regler om generellt vite i vattenlagen.

2.5 Ikraftträdande

Det är enligt min mening angeläget att länsstyrelserna så snart som möjligt skall kunna bestämma att ett vitesföreläggande skall gälla, även om det överklagas. Jag föreslår därför att ändringarna i vattenlagen skall träda i kraft den 1 juni 1991.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anförat har inom justitiedepartementet upprättats ett förslag till lag om ändring i vattenlagen (1983:291).

Lagstiftningsfrågan är av sådan beskaffenhet att det enligt min mening skulle sakna betydelse att höra lagrådet.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta lagförslaget.

5 Beslut

Prop. 1990/91:114

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

